

ตอนที่ ๕

สรุปท้ายเรื่อง

หลักในการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน

หัวใจสำคัญที่เป็นแกนหลักในการดำเนินยุทธศาสตร์ของจีน อาจจำแนกได้ ๓ เรื่องใหญ่ ๆ ได้แก่

เรื่องที่หนึ่ง การดำรงความมุ่งหมายด้วยการเพิ่มพูนขีดความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ที่สำคัญยิ่งของประเทศสามประการใหญ่ ๆ คือ ประการแรก ขีดความสามารถในการดำรงอยู่ของระบบพื้นฐานความมั่นคงแห่งชาติภายใต้พรรคคอมมิวนิสต์จีน ประการที่สอง ขีดความสามารถในการปกป้องอธิปไตยรวมทั้งบูรณภาพแห่งดินแดน และประการที่สาม ขีดความสามารถในการพัฒนาทางสังคมและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนตามแผนที่ได้กำหนดไว้

เรื่องที่สอง การมุ่งสร้างสภาพแวดล้อมทางการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศให้มีสันติภาพและเสถียรภาพ เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ๕ ประการ คือ การเคารพในอำนาจอธิปไตยซึ่งกันและกัน การไม่รุกรานซึ่งกันและกัน การไม่แทรกแซงกิจการภายในของกันและกัน การให้ความเสมอภาคต่อกัน และการใช้วิธีการสันติในการอยู่ร่วมกัน

เรื่องที่สาม ปัญหาทางยุทธศาสตร์ที่จีนถือว่าเป็นกิจการภายในของจีน ได้แก่ ดินแดนไต้หวัน, มณฑลซีจ้วง (ทิเบต) เกี่ยวกับปัญหาองค์คำโกลาละ และปัญหาชนกลุ่มน้อยในมณฑลซินเจียง รวมทั้งลัทธิที่จีนประกาศให้เป็นลัทธินอกกฎหมายคือ ฝ่าหลุนกง

ยุทธศาสตร์จีนบนเวทีโลก

(ฉบับปรับปรุง)

ทั้งนี้เพราะ การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจ และนำอำนาจนั้นไปใช้ในการกำหนดกรอบกติกาเพื่อจัดสรรทรัพยากรที่มีคุณค่า ด้วยการรักษาอำนาจรวมทั้งขยายอำนาจ อันจะทำให้ได้ผลประโยชน์ตามที่ต้องการ โดยที่การเมืองไม่มีมิตรแท้ ศัตรูที่ถาวร คงมีแต่ผลประโยชน์อันสำคัญเท่านั้น

ในขณะที่ การดำเนินนโยบายต่างประเทศของทุกประเทศ ย่อมเป็นไปเพื่อตอบสนองต่อความต้องการผลประโยชน์จากปัจจัยภายในประเทศ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กันกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกประเทศ ดังนั้นอนาคตของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนนั้น นอกจากความใกล้ชิดด้วยสภาพทางภูมิศาสตร์และการติดต่อค้าขายระหว่างกันมาตั้งแต่โบราณกาลแล้ว ยังมีแรงผลักดันจากปัจจัยภายนอกภูมิภาคที่มากระทบต่อปัจจัยภายในภูมิภาคอันเป็นผลมาจากการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับสภาวะแวดล้อมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจที่ทำให้ต้องมีการรวมกลุ่มกันของประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองในการรักษาผลประโยชน์

อาเซียนในสายตาของจีน

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญต่อจีนในการบรรลุเป้าหมายเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเป็นพื้นที่ในการช่วงชิงอำนาจอิทธิพลกับสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และประเทศต่าง ๆ เพื่อการรักษาสถานะเดิมในเวทีการเมืองระหว่างประเทศ ส่วนอาเซียนเองก็เห็นประโยชน์จากการรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนและจำเป็นต้องมีความร่วมมือกับจีนในกรอบของความร่วมมืออาเซียนบวกสาม (จีน ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) เนื่องจากยังไม่มีคู่แข่งที่เพียงพอโดยเฉพาะทางเศรษฐกิจรวมทั้งมีความหวาดระแวงว่าจีนอาจครอบงำภูมิภาคนี้ จึงได้ขยายขอบเขตไปสู่ความร่วมมือในกรอบของอาเซียนบวกหก (อาเซียนบวกสามบวกกับ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์) เพื่อให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจกับจีนภายใต้ความร่วมมือที่แฝงเร้นด้วยการแข่งขันและแย่งชิงผลประโยชน์ (มีแนวโน้มจะเป็นอาเซียนบวกแปดโดยดึงสหรัฐอเมริกาที่เข้าร่วมประชุมกับผู้นำอาเซียนถึงสองครั้ง ครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๓ ณ กรุงวอชิงตัน สหรัฐฯและดั่งรัสเซียเข้าร่วม) อุปสรรคสำคัญ

ต่ออนาคตของความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับอาเซียนคือ การไม่ไว้ว่างใจต่อกันอันเกิดจากพัฒนาการที่แตกต่างกันของประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนและจีน รวมทั้งการที่มีปัญหาความขัดแย้งในหมู่เกาะทะเลจีนใต้ระหว่างจีนกับบางประเทศในอาเซียน เช่น เวียดนาม ฯลฯ ทำให้มหาอำนาจนอกภูมิภาคฉกฉวยโอกาสเข้ามาแทรกแซงต่อปัญหาดังกล่าวนี้เพราะไม่ต้องการให้ภูมิภาคนี้มีการรวมตัวกันอย่างเข้มแข็งซึ่งจะเป็นการทำลายต่ออำนาจอิทธิพลของตน ก็ยิ่งจะส่งผลกระทบต่อบรรยากาศความมั่นคงและความร่วมมือกันในภูมิภาค อันบั่นทอนพลังที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนและประชาคมเอเชียตะวันออก (ในกรอบความร่วมมือของอาเซียนบวกสาม) ตามที่อาเซียนและจีนได้มีความคาดหวังไว้

จีนกับความร่วมมือแบบหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์

สำหรับทิศทางการขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์นั้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากสถานะแวดล้อมทางด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้จีนดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ โดยเน้นนโยบายการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจกับประเทศต่าง ๆ เพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน อันจะทำให้ประเทศต่าง ๆ เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของการดำเนินนโยบายเสริมสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคงกับประเทศจีนที่กำลังขยายบทบาทและอิทธิพลเพิ่มมากขึ้นในภูมิภาค รวมทั้งศึกษาถึงแนวทางการขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือกับประเทศจีน และผลประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับจากการดำเนินนโยบายความร่วมมือด้านความมั่นคงแบบเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับจีน

นอกจากนี้ ความจำเป็นของทุกประเทศในการรักษาความสมดุลด้านความมั่นคงระหว่างประเทศ โดยเฉพาะภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติและภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น ซึ่งไม่มีประเทศใดสามารถแก้ไขปัญหาภัยคุกคามดังกล่าวได้เพียงลำพัง และจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ

ยุทธศาสตร์จีนบนเวทีโลก

(ฉบับปรับปรุง)

การคำนึงถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศ และการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพึ่งพาศักยภาพกันรวมทั้งการแสดงจุดยืนในการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการนำไปสู่ความร่วมมือกันระหว่างประเทศ แต่ความร่วมมือกันนั้นจะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผลประโยชน์แห่งชาติและความไว้นื้อเชื่อใจต่อกัน ส่วนการดำเนินแนวทางเพื่อขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือกับจีนแบบเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ควรประกอบไปด้วยแนวคิดเกี่ยวกับความมั่นคงโดยร่วมมือกัน (Cooperative Security) ที่เน้นถึงการพบปะพูดคุยกันและเชื่อว่าความร่วมมือระหว่างประเทศผ่านมาตรการในการเสริมสร้างความไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกันโดยมีความโปร่งใส จะสามารถลดความขัดแย้งในภูมิภาค เพื่อดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงและทำให้บรรลุถึงผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกันได้

สถานการณ์ที่มีความซับซ้อนจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของทุกประเทศ โดยเฉพาะภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติและภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น จนไม่มีประเทศใดสามารถแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ดังกล่าวได้เพียงลำพัง จึงจำเป็นต้องแสวงหาความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ

การคำนึงถึงภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศและการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพึ่งพาศักยภาพกันรวมทั้งการแสดงจุดยืนในการเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญในการนำไปสู่ความร่วมมือกันระหว่างประเทศ แต่ความร่วมมือกันนั้นจะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผลประโยชน์แห่งชาติและความไว้นื้อเชื่อใจต่อกัน ซึ่งเป็นตัวแปรแทรกซ้อนต่อการนำไปสู่ความร่วมมือกันดังกล่าว

ไทยกับจีน

ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น เป็นความสัมพันธ์ที่มีมายาวนานและซับซ้อนมีทั้งความร่วมมือที่ใกล้ชิดและมีทั้งความห่างเหินหรือแม้กระทั่งความขัดแย้งในบางช่วงเวลา ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสองจะมีลักษณะที่เอื้อประโยชน์ต่อกันแบบญาติมิตรที่มีความใกล้ชิด

ตลอดระยะเวลาอันยาวนานของประวัติศาสตร์นับพันปี แม้ว่าไทยกับจีนจะมีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ก็ตาม ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดดุจญาติมิตรในกรอบক্রีเดอร่วมกันระหว่างไทยกับจีน ถือเป็นสายสัมพันธ์แบบพิเศษที่จะส่งเสริมความร่วมมือในทุก ๆ ด้าน ระหว่างไทยกับจีนให้พัฒนาประเทศไปสู่ความสำเร็จ โดยดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ร่วมกัน อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ตลอดจนผลักดันให้เกิดเสถียรภาพในภูมิภาคต่อไป

ความร่วมมือด้านการทหารระหว่างกระทรวงกลาโหมของไทยกับกระทรวงกลาโหมของจีน จึงมีส่วนสำคัญต่อการสร้างความไว้วางใจต่อกัน และก่อให้เกิดการดำเนินกิจกรรมเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน โดยเฉพาะกิจกรรมการแลกเปลี่ยนทางวิชาการตามบันทึกความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ กองบัญชาการกองทัพไทย กับมหาวิทยาลัยป้องกันประเทศ กองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน จะเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการสร้างความเข้าใจระหว่างกองทัพทั้งสองประเทศ และสามารถขยายผลไปสู่ความร่วมมือด้านอื่นๆ อันจะนำไปสู่ความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างกัน เพื่อรักษาผลประโยชน์ร่วมกันในที่สุด

จึงอาจกล่าวได้ว่า ยุทธศาสตร์ของจีนบนเวทีโลก เป็นแนวคิดในการดำเนินการเจรจาต่อรอง เพื่อให้ได้มาและรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ที่จีนต้องการทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะอยู่ในกรอบของความร่วมมือแบบทวิภาคีหรือพหุภาคีก็ตาม